

CASATORI'A.

-- Studiu socialu premiatu cu 100 franci. --
(Urmare.)

Nedresandu-se nici unu actu de casatoria la Romani nu se putea distinge de concubinagiu de câtu prin caracterulu si purtarea femeii: Unde se vedeá o femeie modesta, mandra, de rolulu ei inaltu, demna, laborioáa, simpla in nobletí'a ei, acolo erá de siguru soçi'a legitima, unde din contra se intâlneá nemoderati'a, luxulu, strabalarea in caracteri si maniere acolo erá concubina fora pudóre. Se pare ca inainte de Justinianu pentru a se evitá confusi'a s'ar' fi dresatu óre-care „dotalia instrumenta,” pe care inse acestu Imperatu nu l'ar fi consideratu cá neaperatu, ci acest'a se pretindea numai inaltiloru functionari.

Casatori'a la Romani, exceptandu timpurile de casuri de fortia maiora ca rapirea Sabelorulu etc. se faceu prin consimtiemntulu tatalui¹⁾ care 'si logodea copilulu inca de micu,²⁾ apoi mai târdiu se cerea si con-

¹⁾ Si codulu nostru in casu de divergentia intre parinti se multum.escce numai cu consimtiemntulu tatalui pe candu ar' trebui se se tiena multu séma de opinia mumi, ea cu dragostea ei materna, cu petruderea ei prevedietóre cunósce mai bene ce convine copilulu ei.

²⁾ Romanii dedéu miresei, — cá si adi pe unde e in usu logodna, — unu inelu, numai ca vechiulu inelu de logodna alu miresei Romane erá de feru. Grecii n'avéu in usu logodna. Adi e mai in tóta Europ'a si in unele parti are caracteru legalu. Pe alocurea a inceputu a disparé. La noi in classa inteligenta au inceputu a esí din moda cártile de fidantiare; unii dau inelele de schimb dupa formele civile de casatoria, altii la biserica, er' altii chiar' dupa ce facu vorbele de insuratóre, inse mai pretúndeni nu se mai facu logodn cu sgomotu si emfasa. Orientulu totu are acésta formula care precede casatori'a; asemenea Occidentulu inca n'a parasitu-o de totu.

simtiemntulu celoru ce se casatoriá si in fine legile cerura cinci coaditiuni pentru a se putéa face o casatoria si adica 1-a fetele se aiba celu puçinu 21 ani, epoca la care se diceá a fi nobile si baiatulu se fia ajunsu la pubertate care se lasá la inceputu la voi'a tatalui care declara pre fiulu seu barbatu cându l-i conferea tog'a virila la serbatóreá in onórea dieului Liberu si Libera in 17 Martiu, acestia eráu intre altele dieii fecunditatii; mai in urma si apoi si sub Justinianu etatea pubertatii pentru barbatu fú cea de 14 ani. 2-a se consimtia la casatori'a loru cei ce se casatorescu, prin urmare se fie nefortiati de nimeni si cu mintea intréga. 3-a Se consimtia la casatori'a loru tatalu de familia, déca fiulu e inca sub puterea s'a; asia jurisconsultulu Paulu in „De ritu nupt dice: Nuptiae consistere non potest insi consentiant omnes: id est qui coeunt, quorumque in potestate sunt.“¹⁾ Cu tóte astea legea protege pre cei ce voru a se casatori; asia déca unu parinte refusa cu obstinentia fiulu seu nu remane prin acésta in trista stare a celibatului, dar' casatori'a lui are cá se dicemu asiá efecte legale numai dupa ce a esitu de sub patria potestas er' parintele e detoriu se-si doteze copilulu, legea 'lu obliga, -- si in acestu casu. In dreptulu nostru civilu care a adoptatu multe articole dupa codulu Francesu legea nu obliga pe parinti a-si dotá copii nesupusi. Art. 204 din cod. Napoleonu dice-

¹⁾ LL. 28-29. Aj. L. 51 cod. Tit.

„L' enfant n'a pas d'activu contre ses père et mire pour un etablissement par mariage ou autrement.“ 4-a Nu se potea face la Romani o casatoria déca déjà exista alta, adeca acelu care voiá maritagiulu déca mai contractase altulu trebuia se fia divorciatu; poligami'a a fostu condemnata si infierata de Romani, asia e notatu de infamia acelu care e culpabilu de bigamu si in Parafrazele lui Teofilu, celebru profesoru la Constantinopolu, unulu din cei siesespre-diece membri cari au lucratu sub presiedinti'a lui Trebonianu la Codex justiniana nus se gasesce la cap. X. §§ 6—7 ca „soçiulu condamnatu pentru bigamia se pedepsesce cu mórte. 5-a conditiune in fine pentru o casatoria valabila la Romani erá capacitatea resultata din positiunea sociala si morala a aceluia ce voiesce a contractá casatoria, ceea ce in dreptulu Romaniloru porta numele de conubium. Asia d. e. din cauza de rudenia intre nepotu si matusia, unchiu si nepóta, sócra si nora etc. nu exista conubium séu facultatea de a se potea casatori impreuna; din cauza de positia sociala intre unu plebeu si o patriciana; in vremea mai vechie, — intre sclavu si celu nascutu liberu ori ingenuu, cumu dicéu strabunii nostrii; din cauza de positiune in statu intre unu strainu si o cetatiéna Romana si vice-versa nu exista conubium si deci copii esiti din asemenea casatorii nu avéu drepturile acelor'a ai caroru parinti unindu-se unulu altui'a aru fi indeplintu conditiunile aci enumerate. Pentru Romani nu exista conubium de cata între unu cetatiénu Romanu si o cetatiéna Romana, între acestia se pote contractá „justum matrimonium“ séu „justae nuptiae.“ Mirósa Romana intrandu in apartamentulu barbatului seu e primita aci „aqua et ignis“ adeca ea conditiunea lui, trece in famili'a lui si participa la tóte ale lui; numai concubin'a nu ia parte la onorurile celui ce o intretiene si nici conditiunea lui nici aceea-si positia in societate cá soçi'a legitima. Éta definitiunea casatoriei la Romani dupa modestinu: „Nuptiae sunt conjunctio maris et femine et consortium omnis vitae, divini et humani juris communicatio.“ Mai târdiu inse, sub Chrestinismu Iustinianu o definesce dupa cum urmédia, din cauza ca disparusera dieii: „Nuptiae sine [matrimonium est viri et mulier conjunctio, individuum vitae consuetudinem continens.“ Prin casatoria femeia Romana trecea sub puterea barbatului in manus esia adeca de sub tutel'a tatalui; eráu inse si casatorii in cari prin óre-cari procedari, — dintre cari un'a erá se lipsésca trei nopti pe rëndu din cas'a barbatului in anulu dintâiu alu casatoriei, — femeia nu trecea in manus mariti ci remanea totu in famili'a ei. Cu tóte estea totu sub tutela erá in ambele casuri. Déca inse legea o desmosteneá de tóte drepturile, consideratia ce i se dadea in caminu si in societate o despagubea de nedreptatea codului. Obiceiulu facea pre femeie egala barbatului in casnicia si precumu fú unu Pater familias, femeile Romane

adeverate matróné capetara numele onoratu de Mater familias, nume ce nu se dadea ori carei femeii, ci numai celoru ce cu demnitate de femeia se sciau ridicá la inaltimea misiunii loru. In L. 46 §. 1 D. De verbi signific: Ulpianu se exprima astfelu in acésta privintia: „Matrem familias accipere debemus eam que non inhonestu virit: matrem enim familias a coeteris feminis mores discernuit atque separant.“ Candu inse bu-nele moravuri sburara din puternic'a imperatia scimu cum femeie si casatoria cadiura din prestigiulu loru si Augustu in vanu decretéza legi, incuragiadia pre cei ce se insoru, restringe pe celibatari inse tóte fora nici unu efectu. Candu o mesura e luata tardiu ea nu mai póte nimicu. Candu unu poporu a luatu calea spre povînire merge repede cá-ci merge in josu si in josu si aluneca iute. Scimu ca pana la o vreme numai palucii in Rom'a avéu dreptu la casatori'a confarreatio séu cu óre-cari formule religióse pe candu biat'a plebe diferea pareca n'aru fi fostu totu omu si omu; dér' asemenea scimu cum si ea 'si capeta acestu dreptu si ca sub Tiberiu numai casatori'a confarreatio se sevêrsiá de catra preotii numiti Flamines diales, adeca preoti lui Jone Capitolinu. Totu sub Tiberiu supunerea femeii de catra barbatu incepú a se numi horida antiquitas si din ce in ce sub Imperatii Chrestini se facura pasi in imbunatatirea si a casatoriei si a femeii si a copiiloru. Asia se redica parintelui dreptulu de asupra vietiei copiiloru si acela de a mai putea se le dissolve casatori'a repudiindu dupa placulu seu, asemenea si barbatului pe acelu de a-si mai lasá femeia in tutel'a cuiva prin testamentu; incetu dar totu-si se merse inainte spre lumina. „Dans leschutes du droit aien n'est désespéré“ (Hugo, l'amée terrible). Incepura reforme mai echitabile ori mai bine dišu *δημο τιωτορον* cumu le ar' numi Denis d'Alicarnas.

La Romani erá interdîsa casatori'a intre rudele de aprópe. Nu mai vorbimu de frati cá-ci numai la Judani si la regi destrabalati cá unu Ptolomeu alu Egiptului s'a vediutu nerusînarea de a se insurá fratele cu sor'a lui; Romanii respectara legaturile de rudenia de aproape fia de sânge, fia cumu dicemu adi rudenia prin aliantia; exceptiunile triste suntu fórte rari si déca se intêmpla e numai nobilimea care in orgiile ei uita drepturile naturii si ale ómeniloru si calca legi si omenesci si divine. Poporulu ori-candú si ori unde a fostu [mai moralu, si mai rusinosu de necuviintie si de si totu-de-a-una lui i s'a scrisu pre grumadi:

„Sic vos non vobis mellificatis apes,

Sic vos non vobis indicatis aves,

Sic vos non vobis vellera fertis oves,

Sic vos non vobis fertis aratra boves!“ elu inse a pastatu pretutindeni limb'a si datinele natiei in care se cunósce trecutul si se oglindesce viitoriulu. (Va urmá).

Eufrosin'a Homoricénu Stoeneacu.

LUCULUS.

— *Novela originala.* —

(Urmare.)

De două luni, de candu eráu casatoriti, Luculus si Jolán percursera mai tóte tienuturile alpice. De presinte s'affáu de câțva tēmpu in Geneva si asiá se vede, că Jolán se sēmtieá aici fōrte bine, pentru că ori de câte ori i-i diceá barbatulu ei ca ar' fi tempulu de a plecă catra casa, ea protestá, dicūndu, că are de gandu a mai stá vre-o câteva septemani in partile acestea.

Inchiriazerà villa „Eldorado“ de unde li se deschideá o privelisce pitorésca asupr'a muntiloru si a minunatului lacu.

Impressiunabil'a anima a lui Luculus se invesele, nisuiudu a urmá fidelu devisei ce 'si impusesè, a profítá de tóte bucuriile ce i se voru oferi.

Jolán nu impartasiá entusiasmulu soçiiului ei. — Pentru dēns'a o toaleta eleganta, gatita dupa cea mai noua fantasie a modei, avea mai mare pretiu decâtu totu tienutulu romanticu, si vedeti totu nu se poteá despartí de Genev'a.

Intr'o dí, de catra séra, Banatianu luá o luntritia si 'si condusè nevast'a la plimbare pe lacu.

Suprafaçi'a acestui'a erá liniscita si valurile-i vi-nete cá turcuasulu; vērfulile indepartate ale muntiloru se desemnáu in conture intunecóse si plaiulu intregu. erá inveluitu intr'unu finu vaporu rosiu-violetu, ce ademeniá óre-cumu sēmtírile omenesci la o dulce melancolie.

Liniscea ce domniá, erá taiata numai prin batatura vēsleloru in undele curate si prin echoulu unei musici indepartate care se resfrāngeá in und'a apei cá si unu tunetu usioru.

Luculus siedeá la piciórele nevastei s'ale, sufletulu lui petreceá în visari si sondá dupa ce'a ce l'ar poteá ferici.

Si par' ca ar' fi aflatu-o, cá-ci de-odata sēmtí unu doru nespusu — dorulu de a iubi si-a fi iubit.

Incepù deci a vorbi Jolanei de amoru; ea pareá inse a-si îndreptá atentiunea spre cavalerulu carele trecea in gondola pe lângá dēnsii.

Incetú incetú lun'a si stelele se iviáu pre ceriu si aruncáu un'a câte un'a stropuri aurite in ap'a limpede, incātu in scurtu pareá, ca în fundulu lacului e serbatóre si ca dñele lui au aprinsu tóte luminele in castelurile loru de cristalu.

Luculus redeseceptatu prin atât'a frumsetia, intinsè mân'a pe dupa tali'a svelta a nevastei sale tragūndu-o spre peptulu seu si sarutāndu-o. Elu prodigá inse aceste desmierdari pe o statua rece.

— Tu nu me iubesci de locu i-i dīsè elu apoi cu amaratiune, — totu-de-a-un'a esci distrasa cându 'ti vorbescu.

— Rogute taci, — fū respunsulu indolentu — dóra nu o se tândalescu totu de amoru, ast'a-i degustatoriu. Amu eu alte gânduri mai importante...

— Ce feliu, de esemplu? — intrebâ elu mușcându-si busale.

— E bine, scii că baronés'a Rentei dela noi, inca se afla aici; dēns'a mi-a spusu ca au facutu cunoscentia contesei Valler, carea a si invitatu-o la seratele ei. Fi-induca Genfulu este monotonu si 'lu-aflu burgeoas, si pentru cá se nu me urescu aici, — asiu vrea se-mi câsigu intrare in societatea de elita a contesei.

— Pre ce cale?

-- Barones'a 'mi promisè ca me vá presentá contesei.

— Si apoi?...

— Voiu fi si eu invitata de catra dēns'a;... cá-ci speru, ca n'amu venitu aici se-admiru numai lun'a si muatii, — de-acestea amu vedintu destulu acum...

— Ast'a e totu... nu mai doresci inca cev'a? — intrebâ elu desillusionatu.

Luculus tacù si se cufunda de nou in gândiri, — nu inse asiá vesele cá mai inainte. Miragiele fantasiei sale i-i aretáu acumu nisce ochi vineti, peru galbenu si buse mici rosii, ce dēnsulu sarutasè odata si care i-i surideáu amorosu. Peptulu i-se strinsè intielegundu la momentu, ca pe pamentulu acest'a esista două feliori de pecatosi si anume: — o parte ce 'si ia vāsni... tårdiú er' alta parte o forméza acei'a pre cari mân'a Nemesei i-i ajunge numai decâtu.

Recunoscù, ca densulu apartiēneá acestora din urma.

Contes'a Valleru erá polona de nascere, cām de 40 ani si inca frumósa. Aveá unu singuru fiiu, pe care 'lu iubiá si 'lu crescù cu cea mai mare ingrigire.

Dēns'a remasè de multu veduva si de atunci incóce afectiunile i-se concentráu in Georges, in carele 'si pusese tóta speranti'a si bucuri'a.

Cu tóte că fiulu ei avea dejá 20 ani, totusiu ea nu-lu lasa de lângá sine de téma, cá se nu se strice; pentru-ca descoperi intr'ēnsulu trasuri din caracterulu barbatului ei, cu carele nu prea fusese fericit. Energi'a ei nisuiá deci a paralisá desvoltarea a totu ce ar' fi viçiosu in copilulu ei.

Idealista, de natura entusiasta, cá tóte polonele ea erá dintre acele femei ce sciu iubi cu caldura patri'a loru; nu incetá de a visá despre mandrulu trecutulu alu Poloniei si de-a formá sperantie mari pentru viitoriulu si reinviarea ei.

Voiá a sadí si in fiulu seu acestu zelu; silintiele inse i s'aretáu zadarnice, cá-ci placerile lumesci umpleáu tóta fiinti'a lui nelasandu multu locu altoru aspiratiuni mai inalte.

Contes'a nu prea mergeá nicairi, — inse in villa, ce erá proprietatea s'a si unde veniá a petrece verile,

arangia câte-o convenire, vedendu astfelu a procurá distractiuni lui Georges si alu desdauná încátva pentru retragerea diatre tinerii de vrêst'a lui.

Ea erá mare filomagiara si multi unguri ce petre-
ceáu in Geneva, frecuentáu salónele ei.

Deci ea primi cu afabilitate si pe Jolán.

Faci'a provocátore a acestei'a, prinsá a incuragiá pe Georges si elu nu întârdiá a se amorisá de ea si fara a banui baremi muma-sa, deveni cavalerulu ei. — Ér' Jolán, se pricepeá a esplotá acêsta inima de copilul.

Nu se multiemiá iuse cu atât'a. Facându dese es-
cursiuni prin giuru, ea erá încungiurata de cunoscintie noi, mai toti barbati, vorbindu cu preferintia acusi cu unulu acusi cu altulu, ce'a ce nelinisecá multu pe tenerulu Georges

Ér' Luculus?... Elu incepeá a dovedi cea mai mare nepasare faci'a de conduit'a si capriciile ei, cau-
tându-si distractie la mès'a de jocu.

Astfelu fie-care di adaugeá câte-o pétra la zidulu ce avea se-i instraineze de catra olalta.

Erá 20 Augustu, di de receptiune in cas'a contesei Valler.

Cunoscutii se afláu dejá de faci'a, numai parechi'a Banatianu lipsia.

La pianu siedeá unu artistu din Budapest'a, ese-
cutandu o rapsodie magiara de List.

Contes'a se puzá cu a cânta cântecul originalu alu acestei musici.

— Minunatul disé ca — dppa ce se fini pies'a. — E necontestabilu — continua ea — ca music'a magiara se deosebesce multu de cea polona. Cea de-ântâiu posiede unu focu deosebitu ce petrunde si atitia nemijlocitu inim'a omului. Aflu inse, ca cu tóte acestea, ambele au in caracterulu lor o trasura comuna si anume ace'a, ca in cântecele dvóstre magiare jacu totu atâtea lacrimi câtu in ale nóstre slave; numai câtu ritmurile slave suntu de si mai monotóne dar' mai dureróse inca. Cà-ci pâna ce in music'a magiara veselie'a cu tristeti'a par' a fi in lupta continua, far' a sci care din dóue este invin atóre, — intr'atât'a veselie'a musicei slave este par-tea cea mai slaba, cà-ci ea cedéza loculu seu totu-de-a-un'a melancoliei.

— Aveti dreptate, contesa, — respunse acumu su-
ridiéndu pianistulu Ronay, — ca dieu, cu music'a nóstra nu scimu nici odata de ce se ne tiñemu: se plân-gemu ori se ne bucuramu?... De ace'a, noi crediuramu de bine, a face améndóue de-odata,... de aci vine póte si dicatórea cà: — „plângéndu se veselesce magiarulu.“

— Georges, — grai contes'a, — dute esecuta pe pianu pies'a mea favorita „impromptu“ de Chopin.

Tenerulu se tresari cá din somnu; erá vidibilu, ca cererea mamei lui i-i causá neplacere, cà-ci elu se-aflá departe cu spiritulu.

Contes'a observá neliniseca lui. — Vedeá cà de dóue septemâni încóce, elu se schimbasé; acú erá totu distrasu si impotrivoriu, — si biat'a mama studiá si sondá mereu caus'a astci stramutari.

Georges voti tocmai a se apropiá de pianu, cându Jolán cu barbatulu seu intrara in salonu.

La vederea ei, tinerulu conte rosí cá o féta mare, — ce'a ce nu încungiurá atentiunea mumei lui.

Jolán prospiciá frumosu; eleganta cá totu-de-a-un'a. Inse farmeculu ei se margineá numai la esteriorulu ei; cà-ci manierele ei nu prea eráu potrivite salóneloru de lumea mare. Cu tóte acestea, ea se dedasé acasa in orasielulu din Ardealu, a fi privita de catra consângeni si cunoscuti, cá dama mare come il fant; si allurele-i afectate de nemesitia bogata din provincia dovediau, ea ea 'si câscigasé deja simpathii fórté inalte pentru sine.

Georges esecutá minunatulu „impromptu“ fara nici unu sêntiementu. Pe faci'a contesei se vedeá nemul-tiemirea.

— De alta data cântái mai frumosu acêsta piesa, — 'lu interpelá muma-s'a.

— Si-a pierdutu efectulu pentru mine tocmai pen-tru-cá o cântu prea desu.

— Inse frumosulu, bunulu, n'ar' trebui se piérda din interesu nici odata, inaintea nimenui.

Georges trecu cu tacere acêsta replica si grabi a se apropiá de Jolán si a cupriade locu lângá dên's'a.

In salonu conversatiunea deveni generala. Lucu-lus vorbiá de frumos'a lui tierá, de Transilvani'a, spu-néndu contesei ca multe parti ale ei, rivaliseza cu celo 'din Svitier'a. Toti 'lu ascultáa cu placere, cà-ci vorbi-rea curgeá elocinte de pe busale lui si in tiñnt'a lui se manifestá liniseca si legeritatea unui gentilomu. Cu câtu dên'sulu câscigá inse simpathi'a contesei Valler, cu atátu nevast'a lui i-i desceptá neincredere. Priviá cu óre-care neliniseca la ea, paréndu-i-se ca dên's'a s'ar' ocupá prea multu de Georges alu ei.

— Totusiu ea nu va avea intentiuni de seducere — cugetá iara nobil'a mama — avendu asia unu bár-batu frumosu si cu spiritulu, si fiindu maritata abia de câteva luni...

Societatea proiectá pentru septemân'a urmatóre o excursiune mare pe Mont-Blanc.

Georges crediéndu acumu a nu fi de nimenea ob-servatu, disé încetu catra Jolán:

— Desperasemi dejá cà nu mai venití;... eri si alalta eri nu te-amu vediatu... amu fostu si in vill'a dtale si mi s'a spusu ca ai esitu. Nu-i frumosu se lasi pe cinev'a a suferi atât'a dupa dt'a...

— A nu-ti credu, — reflectá Jolánu cu unu su-risu provocatoriu, — uitasi, ca numai puçinu mai in-nainte dadusi certificateu de gustulu schimbatoriu alu dt'ale... si eu cugetu, ca ómenii cari se satura iute de o piesa de a lui Chopinu déca o audu multu... acei'a

Coliba din Malaesci (Suceci) a reuniunii carpatine din Transilvani'a.

se potu ingraha urî si de o persóna pe carea o vedu adese ori...

— Madame,— disè Georges cu unu melange de bucurie si tristétia — te asigurú ca nu meritu astfeliu de judecata din partea dt'ale. Cu tóte acestea, 'ti marturisescu, ca pe câtu me superi pe atátu me imbucuri cu acésta injustitie;... si pe cum 'ti placú a întorce in contr'a mea taisiulu proprielorú mele cuvinte, asiá facu eu acumú... tragându din vorbele dt'ale o conclusie magulitóre pentru mine... ca adeca: o dama tenera, frumósa, nu póte se vré cá se i-se urasca vre-unui individú de ea, déca acest'a nu-i mai este indiferente... Si déca lucrulu ar' fi asiá atunci eu asiú fi celu mai fericitu omu din lume!...

Façi'a juvenila a contelui, nu lasá a presupune atát'a indrasnéla de Don-Juan.

Jolán 'si muscá busale, se vedea prinsa in cursa; inse o cursa acést'a, aruncata de ea singura, in care ar' fi si remasu bucurosu.

Contes'a 'si perdú pacienti'a vediéndu-i conversându asiá indelungu la olalta; deci, pentru cá se-i intrerumpa, se adresá catra Jolán:

— Dna Banatianu, dar câtu tēmpu veti mai rămáne in Geneva?

Jolán, carei'a i-ar' fi placutu a stá câtu de multu inca in acestu orasiu, respusè cu regretu:

— Erá se plecamu preste trei díle... inse de-órece, dvóstre ati propusu o excursiune atátu de interesanta,

— Da, numai déca ne va fi cu potensia — objectá acumú Luculus cá m contrariatu, — inse e mai verosimilu ca vomu plecá, pentruca afaceri grabnice me chiama catra casa.

Georges se inflacará de necasu la audiulu acestoru cuvinte, dar cá se disimuleze se silí a díce in tonu glumetiú:

— Nu, dle Banatianu, nu se póte cá se reintorci din Svitier'a a-casa, fara a suí pe Mont-Blanc, macaru pana la brúlu lui, — cine merge la Roma trebuie se védia pre pap'a...

— Cu tóte aceste, eu nu l'am vediutu cându amu fostu acolo — respunse Banatianu.

— Ai remasu deci nebinecuvéntatu — disè Georges cu limbutfe.

— Da.... — afirmá Luculus ochindu fara voie, cu unu surisu amaru pe nevasta-sa.

Si pe obrazii acesteia inca se revarsá, cá prin instinctu, unu purpuru usioru.

— Cându potu se me intálnescu cu dumneata numai intre patru ochi? — intrebá Georges incetu pe Jolán.

— Máne séra; barbatulu meu merge la carti, si eu o se fiu singura, — fú respunsulu nesocotitu.

(Va urmá.)

Lucreti'a C. Olariu.

La umbr'a lui TUDORU VLADIMIRESCU.

(Cá omagiu dorobantiloru Gorjeni.)

Opresce-te o clipa, umbra neperitóre,
Asculta, colea, 'n vale, acelu murmurú voiosú
Intréba, de ce Gorjulu e pusú in serbatóre...?
De ce clopotulu suna si ceriu-i maestosu...?

Adi, marétia umbra, Gorjenii vin din óste;
Pe fruntea loru se vede triumfulu cu amarul...
Carpatii si cu Jiulu, paduri, câmpii si cóste,
Cu populu 'mpreuna, salut' bravii ce-aparu.

Femeile arunca ghirlande 'n a loru cale,
Si lacremile abunda, in ochii sēmtfitori;
Atinsi ei le suride, si órele fatale,
'Su-uitate pentru dēnsii; cá-ci vinu biruitori...
.....

Ce privelisti duióse! Colea, vedi o sorora
Mai incolo, beitráne privindu pe fii loru;
Dincóce, o soçie ce soçiulu 'si adóra;
Toti cautu unii la altii c'un tainicu si lungu doru.
.....

Primiti o salutare din inima dictata
O voi feciori de eroi ce-atát'a v'ati distinsu,
Portati in vecinicie respłata meritata:
Respectulu si Triumfulu ce fruntea v'au incinsu.

1878. Aug. 10.

Paulina C. Z. Rovinaru.

Fericirea?...

Ci cá fericirea-i tiénta
Cátra care nisuiescu
Miliónele de ómeni,
Ce pamentu-'lu locuiescu!

Óre dreptu asiá se fie?
Se o spuna, cine scie!

Pâlcuri, pâlcuri desbinate
— Pe ânguste cãi si late:
Intr'o parte, intr'a tri'a,
Intr'a diecea, intr'a mii'a—
Curge greulu loru siuvoiu
Pe paméntulu musinoiu;
Si câtí stropi, atâtea unde,
Câte unde, — atâtea valuri,
Unulu pe altulu se confundu,
Se-lu arunce dintre maluri
Vecinicu ele s'opintescu.

Munca, lupta si rabdare,
Éta stupulu cu dulcétia
Pentru celu ce vrea se guste
Fericirea in viétia!!

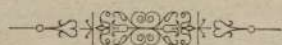
Nu cercá deci mei romane,
Se-ti ascerni cu flori culcusiulu:
Si-ale desfaterei díle
Se le numeri cu rebusiulu:

Ci muncesce, lupta, rabda
 Dî si nópte neincetatu
 — Cà-ci acésta-i moscenirea
 Ce stremosii ti-au lasatu!! —

Grigi de-ti lasa moscenirea
 Timpurilor viitóre,
 Insoçita la totu pasiulu
 De-a „faptei“ scumpa flóre,

Si atunci sosi-va ór'a
 Ce departe credu cà nu-i:
 Cându ferice-a fi românulu
 Cumu n'a fostu elu de cându-i!!

C. Morariu.

RENASCEREA LIMBEI ROMANESCI

in vorbire si scriere.

PARTEA A DÓU'A.

Innoiri in scriere.

XIV. Peripetfile ortografiei rom. cu litere lat. dela a. 1821 pâna la comisiunile filologic-ortografice din 1858—60.

(Urmare din nr. 5.)

124. In restempulu din titlu scrierea limbei romanesce cu litere strabune castiga pe dî ce merge totu mai multu tereuu, atátu la Românii de cincóce, câtu sî la cei dincolo de Carpati. Nu-i mirare. Suflá potinte spiretulu tempuluí celui mai nou. Prin evenimentele din Moldo-romaní'a template la a. 1821 sî cei urmatori romanimea mai in generalitate fú redeseptata din letargí'a secularia, redeseptata la conscientia-de-sene natiunale la aducerea-aminte de ce a fostu ea odata si ce póte sî trebue se fia dins'a éراس. Se apropiá cu pasi repedi, ba incepeá epoc'a primei in floriri a literaturii romane proprie, alesu in ramulu ei poeticu, care epoca cade sî e de a se pune, dupa noi, chiaru in acestu restimpu.

Estmodu sementi'a semenata de predecatori, sî desclinitu de marii antesemnani din epoc'a premersa, in cepe a aduce frupte. Éra cócerea acestor'a este multu ajutata prin capitalulu de scientia acumu inmultitu in sinulu natiunei rom., prin diuaristic'a rom. politica si scientifica literaria nascunda, prin varie alte asiedamente culturali, alesu inse prin scólele de totu soiulu, mai multu au mai puçinu numeróse sî corespundietórie, ce se infiinticéda in tempulu din vorba prin tóte provinciele locuite de Romani. Barbatii corifei ai scientiei sî instructiunei rom. erá convinsi, cà studiulu limbei natiunali si a gramaticei ei este neaperatu, este temeiu invetiamentulu seriosu sî alu educatiunei sanetóse, ce e de a se dá generatiuniloru fragede ale unui poporu, si cà drept'acea rezultatele cercetariloru facute pre tereuu limbei rom. de cei chiamati si alesu trebuescu impartasite in modulu seu sî in mesura cuvenita sî fililoru Museloru rom. „Aceste gramatice — díce bunaóra

memoritoriulu I. Eliade¹⁾ — n'au fostu destulu numai se fia facute, erá de trebuintia sî de nevoia, cà se se puna sî in lucrare, dandu-se in manile copiiloru prin scóle, si invetiatorii cu ei dimpreuna dupa aceste gramatice se faca analisulu limbei (constructiunei) atátu gramaticesce câtu sî logicesce.“

Nu diace in scopulu nostru a ne ocupá la acestu locu de dicile de gramatice rom. scrise in acestu periodu in usulu scóleloru natiunali de unu Const. Diaconovicu Log'a, I. Eliade, Greg. Plesioianu, Georg. Seulescu, Georg. Goleacu, Ioane Popu (care vediá vre 14 editiuni) sî altii²⁾; séu in usulu Germaniloru de unu Andr. Clemens, S. Petri, Andr. Iszer³⁾ au in usulu Francesiloru de I. A. Vaillant⁴⁾ scl. Nu ne vomu ocupá mai pe largu nice de variele tractate gramaticali sî limbistice asupr'a graiului românú, publicate de unu I. C. Schuller, Ioane Maiorescu, Thalson, Bas. Kopitar, Bruce-Whyte,⁵⁾ sî inca de o céta intréga de scrietori romani sî neromani. Ne vomu margini la misicamentele in privinti'a ortografiei rom. cu litere latine si la cele mai insemuate lucubratii respective, trecendu fugitivu preste unele mai puçinu memorabili, pr. preste ortografia episcopului I. Bobu din dictionariulu seu, preste a protopopulu Nicolau Manu; D. Boeriu,⁶⁾ sî alte asemeni.

125. Cunoşcemu din cele precedentu ortografí'a rom. cu litere lat. stabilita de P. Maioru. Primulu carele a infaçiosiatu acea ortografia lumei literarie straine, scriendu latinesce gramatica mai vasta a limbei nóstre, a

¹⁾ *I. Eliade Gramat. rom.*, Bucuresci 1828, pefat.

²⁾ *Const. Diaconovicu Log'a* prof. la scólele rom. preparand. din Aradu, Gramat. romanésca, Bud'a 1823; *Greg. Plesioianu* (prof. la Craiova) Inceputu de gram. rom., Sabiiu 1828 sî 1833; *Georg. Seulescu* (prof. la gimn. din Iasi) Gram. romanésca, Iasi 2 tomi; Observatiuni asupr'a limbei rom., Iasi 1834; *Georg. Goleacu* (boieriu) Bagári de séma asupr'a canóneloru gramaticei rom., Bucuresci 1840—43, 4-u; lucrá sî unu Dictionariu rom. etimologicu; *Ioane Popu* (prof. glm. in Bucuresci) Manualu de gramat. rom. pentru inceputori, Bucur. I. ed. 1836, XIV 1858.

³⁾ *Andr. Clemens* (preutu protestante in Bodu) *Walachische Sprachlehre*, Ofen 1823; *Vocabulariu rom-germ. sî germ-rom. cu cirilice sî litere lat.*, Sabiiu 1836; *S. Petri* *Kurzgefasse walach. Sprachlehre für Deutsche*, Kronstadt 1845 (e traducerea gramaticei lui I. A. Vaillant); *Andr. Iszer* (directoru la fabric'a de pâ-nura a lui Baleanu in Romaní'a) *Walach. Sprachl. für Deutsche*; scrise sî unu dictionariu alu limbei rom. sî germ. editatu la Brasion 1850.

⁴⁾ *I. A. Vaillant* *Grammaire valaque pour les français*, Bucuresci 1839; totu in acestu anu unu *Vocabulariu portativu rom-franc. sî fr-rom.*

⁵⁾ *I. C. Schuller Argumentorum pro latinitate lingvae Valach. s. Rumunice epicrisis*, Cibinii 1831. *Entwicklung der wichtigsten Grundsätze für die Erforschung der rumun. od. walach. Sprache* (in Archiv des Vereins für siebenb. Landescunde, t. I. f. I. pag. 67—108); *Zur Frage über den Ursprung der Rumänen u. ihrer Sprache*, Hermannst. 1855, etc. *I. Maiorescu* „*Anti-Schuller*“, „*Anti-Schian*“ sî altele mai in diosu; *Thalson* in *Blätter für Geist* despre Românii sî limb'a lorú cá cea mai romana din tóte (cfr. „*Fóia*“ p. mînte scl. 184 nr.) *Bas. Kopitar* in diatribele cu P. Maioru, apoi prin „*Wiener Jahrbücher für Literatur*“ an. 1820—40. *Bruce-Whyte* *Histoire des langues romanes*, Paris 1841, 3 t. 8-vu.

⁶⁾ *I. Bobu* *Dictionariu romanescu, lat. sî ungr.*, Clusiu 1822, 2 t. 8-vu; *N. Manu* *Orthoëpia*, Sabiiu 1826 8-vu; *D. Boeriu* *Planu*, Sabiiu 1841, 8-vu; tóte aceste ortografie suntu etimologice mai multu au mai puçinu nimerite.

Cancelaria portativa de epistole — in Itali'a.

Haberkorn és Majsicska.

Baia calda in insula Seeland.

fostu junele teologu din seminariulu Sant'a-Barbar'a de la Vien'a, Ioane Alexi.

Motivulu principale, carele indemnà pre autoriu se scria acestu opu, a fostu de totu marea lipsa de gramatice rom. in limb'a lat. sî cu literele comuni tuturoru natiuniloru culte. Deci dupa ce P. Maioru apucase a publicà ortografi'a sa latino-romanésca, sî dupa ce dictionariulu limbei rom., v-s-d. Lesiconulu asiá-numitu de Bud'a, in fine asemenea se scosese de sub tipariu: alu treile mediulocu de a invetiá limb'a rom. voiesce se-lu subministre autoriulu prein gramatic'a sa.¹⁾ Sî intr'adeveru gramatic'a alexiana sî ajunsse a fi dóra cea mai cunoscuta dintre tóte eruditiloru Europei occidentali sî preste totu publicului cultu strainu. Vedí-bine la acést'a contribuì nu puçinu impregiurarea, cà evenimentele politice de la Dúnarea-de-diosu sî din peninsul'a tracica chiaru pre atunci atrasese sî atrageá din ce in ce mai multu atentiunea natiuniloru civilisate asupr'a gintiloru locuitorie in numitele tienuturi; de unde multi invetiati europeni doriá, ba erá adeseori chiaru necesitati a ne cunósce limb'a, istori'a, datinele sî alalte cercustári. Estmodu gramatic'a lui Alexi le vení chiaru la tempu.

Altmintrea Alexi, precumu marturesce insusi, regulele gramaticali le propune mare parte dupa Const. D. Log'a, éra in ortografia urmédia pre P. Maioru, cu una esceptiune nu neinsemnata, anume ace'a, cà Alexi pune pretotindene pre u finale. (Va urmá.)

Dr. GREGORIU SILASI.

Mórtea copilei.

Ascunsa printre flori siedeá
Copil'a balaióra,
Si florile 'i surideá,
Sub bórea cea usióra.

Copil'a atinteá cu dragu,
Privirea preste ele,
Si le dícea: Elu e pribeagu,
Iubite floricele!

Si bórea atingea atunci,
Caliciulu inffloritu,
Si florile cu vorbe dulci
Siopteau: Elu a muritu!

Cându sér'a sórele iubitu,
Pre ceriu a asfintítu
Lânga bujorulu inffloritu
Copil'a a muritu.

Si bórea totu suflandu cu doru,
Tristu florile a 'ngânatu,
Ea a muritu de tainicu doru,
De dorulu de amantu.

G. Simu.

PARINTELE CARTHAUSI.

— ROMANU traduesu din l. magiara. —

(Continuare.)

Sî déca s'a sêmțitu cândv'a vre-unu pruncu isolatu sî in izolarea lui nefericitu, eu intru-adeveru asié am fostu. — Fiendu acum dela natura de unu temperamêntu mai seriosu, ér' prin crescerea mea solitara devenindu si misantropu: traiám retrasu de societatea collegiloru mei — raru luându parte la jocariile si nicicându la bucuriile lor; la inceputu din caus'a dorerei ce sêmțiam inca in anim'a mea pentru pierderea mamei miele, — mai târdíu apoi pentruca obicinuitu cu fantasarea, me sêmțiam mai bene in lumea mea de imaginatiuni decâtu in cerculu loru sgomotosu, unde, prin portarea mea escentrica, deveniam adese objectulu de batjocura a multimei.

Oh! si am avutu si momiate fericite in aceste dfile. — Déca la capetulu lectiuniloru, pâna cându collegii mei se afláu in gradina, me retrageám siuguru in chili'a mea sî radimatu pre parcamulu ferestrei cantám in josu la lunca si la rfluu ce sierpuiá in sinulu ei, si la edificiale galbêi ale orasiului cari se redicáu in dung'a dealului asemenea unor trepte, care mai inalta care mai josa: — ce visuri pline de farmece 'mi cuprindeá sufletulu, câtu de indestulitu me sêmțiamu in aceste mominte: pâna ce in urma lumina amurgului se pierdeá dupa dealu si clopotítulu de séra din turnulu besericei Stlui Nicolae me chiamá la ruga. — Atunci ingenunchiam la feréstr'a-mi deschisa cu ochii indreptati spre ceriulu instelatu; si déca aórea ochii mi-se umpleá de lacrimé, nu durerea storceá aceste pigurile, — càci pre atunci esperient'a inca nu derisè visale miele frumóse sî indoiéla inca nu infrânsè sperantiele miele mari, cá acum; pe atunci sufletulu meu inca aveá credintia, si cene se nu fia fericitu déca privindu in susu vede ceriulu si in elu 'si crede raiulu.

Un'a dintre insusirile cele mai de frunte ale naturei miele e religiositatea: — din primii ani ai copilariei miele, cându inca in bratiele mamei miele rostám pentru antái'a data Rogatiunea Domnului, pâna in diu'a de astadi, cându desperatu ingenunchiu inaintea restignirei, credintia a fostu totu-de-a-un'a cea mai mare trebuintia a sufletului meu, care déca nu a fostu indestulita s'a prefacutu in chinu, dara nici-cându nu a potutu se incete, nici ca a lasatu cá indiferentia se aline torturile indoielei; si poti cugetá câtu a contribuitu pusetiunea mea la desvoltarea acestei aplecari naturali. — Liniscea claustrului, rogatiunea regulata, santele icóne prin coridóre, si cântulu care resuna din beserica pâna susu in odaia mea: formara in giurulu meu unu imperiu de farmece, in care imaginatiunea mea s'a obicinuitu din ce in ce mai multu si anim'a mi se sêmția indestulita si fericita, sî in care eu duceám o viétia nóua cu dorintie sî delicii nevisate mai inainte. — Se afla cev'a sublimitate in riturile besericei, cev'a ce graiesce la anima sî póte ca tocmai prin ace'a ne fericesce, ca mai multu ne nutresce credintia cu imaginatiuni decâtu cu talmaciri.

Cene nu-si reamintesce, in uele mominte ale viétiei, vrést'a copilariei, in care sufletulu lui se stérnia din recea nepasare numai prin bucuria ori durerea produsa asupr'a-i de serviciulu divin? Anim'a carui muritoriu nu s'a cuprinsu de pietate intre zidurile intune-

¹⁾ Ioanu Alexi Gramatica Daco-romana sive Valachica, Vin-dobonae 1826. 8-vu; in prefat.

cóse ale besericei? sufletulu nu s'a aprinsu de o dorintia tainica? — si déca ingenunchiându inaintea altarului si a recitatu din nou cu inima doiosa rogatiunile din pruncie, si santulu cântecu i-a resunatu la urechi de pe boltitur'a inalta, asemenea unei benecuventari de susu: cene nu s'a sêmtitu mângaiatu, ba chiar' fericitu?

Aceste fuserà placherile miele, in cari dupa pierdut'a-mi fericire, 'mi mai aflám mângaiere si aórea chiar' multemire; si cu tóte ca acésta religiozitate fantasta e caus'a principala a suferintieloru miele de adi, amentirea acelor'a si acuma inca 'mi umple de bucuria sufletulu.

Dara si anim'a inca 'si are drepturile s'ale, si acel'a care a fostu iubitu cândv'a, cum am fostu iubitu eu, si inu-si sênte lips'a de a iubi! pentruca precum unu arbore si déca 'lu scoti din loculu de mai inainte si 'lu stramuti într'altulu, totu asemeni flori si fructe produce: asié si anim'a ori de câte ori 'si pierde ce'a ce a posiediutu, totu nu se schimba in suferintiele s'ale. — Astufeliu m'am allipitu eu cu totu foculu sêntimentalismului de unu teneru, pre care l'am aflatu in collegiu si de care me legáu amintirile copilariei si mai pre susu de tóte ace'a lature seriósa a naturei nóstre, care ne deosobiá pre ambii de catra ceialalti collegi ai nostri. — Amêndoi erámu seriosi si amêndoi ne sêntiámu nefericiti; acést'a erá singura affinitate a sufletulu nostru, dara si acést'a erá de-ajunsu cá se se formeze intre noi un'a din acele pretenti passionate, care numai intre prunci neesperti este possibile. — Armand — asié se numiá tenerulu — nu erá unu visatoriu, cá mene, — pre elu nu 'lu superasé amentirea unui trecutú mai frumosu, cá pre mene; sufletulu lui teneru 'lu sdrobirá suferintie adeverate si experientie posomorite, cari taiara dela tulpina arborele vietiei lui. — Pruncu alu unui dintre cei mai bogati banchieri ai orasiului, elu fusé crescutu in tóte comoditatile vietiei si vediú penumerati amici si culturi in giurulu parintelui seu. Abia ajunsu inse la etatea de doispredece ani tatalu seu bancrotá; si cu acést'a de odata se curmarà comoditatile vietiei, — mic'a locuintia, in care se stramutara din casa cea mare si frumoasa a loru, erá góla diu'a intréga, — amicii se instrainarà si parasirá pre famili'a nefericita. — Si elu vediú acestea tóte, si le sêmti; si audí din gur'a parintelui seu invetiatur'a despatória despre ace'a ce numimu noi cunoscienti'a omului; si audí blastemulu, singur'a alliuare, cu care nefericitulú barbatu re'ntorceá sér'a acasa, dela pretinii sei de odinóra, si obositu de atát'a âmblare zadarnica se aruncá cu anim'a infrânta in culcusiulu seu, — pâna ce într'o nópte locuitorii casei se desceptarà in sune-tulu unei detunaturi puternice, si aflarà pre nefericitulú la mès'a-de-scrisu scaldatu in sangele seu. — Armand a remasu orfanu delasatu de tóta lumea, pâna ce in urma guvernulu, — carui'a tatalu seu, in dílele s'ale fericite, i-i facuse mari servicií, prin acordare de imprumuturi, — dupa multe rogari, 'lu dede spre creseere in acestu clastru. — Elu se sêmti nefericitu, si nu fora causa, — càci déca amagirea atinge atátu de amaru si pre unu barbatu, si déca ne cade atátu de greu cându privindu indereptulu nostru nu vede decâtu o pustietate: cu câtu mai amaru atinge acést'a pre unu pruncu, care intrându in viétia duce cu sene numai indoieli înlocu de sperantie, si abdíce de cele mai frumoése bucurii ale vietiei omenesci inca inainte de ce ar' fi pasitu

la lupta. — Dara tocma acésta nefericire si isolare a densului, m'au facutu se-lu iubescu mai multu. — Óre nu-lu poteám ferici si nu poteám se-i fiu totulu eu, care m'asiu fi jertfitu pre mene inu-mi pentru densulu? atátu erá de mândra fraged'a mea anima in iubirea ei. — Si ce ne trebuiá nóue lume, ce ómeni, pre cari incepui a-i despretiui; — anim'a se sênte a-totu-potentá déca iubesce, si eu 'lu iubiám pre densulu; nu cu acea sêmtire rece si bene cumpenita, care mai târdiu o numimu amicitia, si care adeseori numai indatinarea si in momente grele sêmtiulu de onóre, o mai sustieae, — carei'a i-i trebuiescu sêntiemente affine, probe si motive; — eu l'am iubitú fora de interesu, dara fierbintá, cu totu foculu animei miele fragede, — cum numai in pruncie potemu iubi, cându totu sêntiemêntulu-de-iubire cu care órecându barbatulu imbraçisiéza patri'a, lumea si pre iubit'á s'a, se concentréza intru-o singura fientia si se indestulesce cu ace'a.

Unu visu fasé si acést'a, din care in urma experientie triste me desceptarà, dara care si adi inca stralucesce prin velulu posomoritu alu vietiei miele.

Dara Armand me facú se uitu suvenirea mamei miele. — Dóra nu s'a datu de pedépsa, cá prin densulu se suferu!?

(Va urmá.)

Br. IOSIFU HÖTVÖS.

Seminariu pentru tinerimea studiósá rom. greco-cat.

Nr. 2240—1884.

NOI CONTE ROMANU

JOANU VANCEA DE BUTÉS'A

Din Indurarea lui Dómnedieu si Grati'a Santului Scaunu Apostolicu alu Romei Archiepiscopu greco-catolicu de Alb'a-Jul'i'a si Fagarasiu, si Metropolitu alu Romaniloru gr. catolici din Transilvani'a si Ungari'a, Asistente la Tronulu Pontificiu, si Prelatu domesticu alu Santiei Sale Sumului Pontifice Romanu, Consiliariu Intimu de Statu alu Maiestatei Sale Sacratissime Imperatu si Rege Apostolicu Franciscu Josifu I., Doctoru de SS. Teologia s. c. a.

Cetitoriloru Mantuire dela Domnulu si Binecuventarea nóstra archierésca!

„Ai Fii, invétia-i pre ei, si-i indupleca pre ei din copilar'i'a loru.“ Eclesiasticu cap. VII. v. 25.

Intre dorintiele mai ferbiati, ce le amu avutu de dupa chiemarea nostra dela inceputulu misiunei inalte, ce Ni s'a datu, abia a fostu alt'a, carea se Ni fie patrunsu anim'a mai tare, decâtu infientierea unui Institutu de creseere pentru tinerimea studiosa, ce se afla la gimnasiulu nostru aici in Blasiu.

Acést'a dorintia fierbiata Ni-a datu si indemnu neintreruptu, cá se crutiamu totu ce e posibilu, si se adunamu, ce amu crutiatu, cá se potemu avé spelele recerute la infientierea unui atare Institutu.

Preainduratulu Dómnedieu a si binecuventatu nisuintiele, ce le amu intrepusu in acést'a privintia, si Ni-a ajutatú a poté ajunge la midilócele banali cu cari se se pota realisá, ce amu oftatu de dí de nópte. Asia provediuti din darulu lui Dómnedieu cu cele de li-sa, in anulu trecutú Ne amu apucatu de cladirea „Semi-

riului pentru Junimea romana greco-catolica studiosa in Blasiu,“ si precumu se scie, inca in acelu anu amu ajunsu la punerea edificiului sub coperisiu.

In anulu curinte fũ continuata adaptarea Seminariului de sub intrebare, carea cu ajutoriulu lui Domnedieu este deja aprópe de terminare, asia cátu pre inceputulu anului scolasticu 1884/5 intregu Institutulu va se se deschida spre primirea tenerilor, cari voru intreun cerintiele prescise.

Deci Noi dein adênculu animei nóstre multiumindu Preabunulu Domnedieu pentru darulu si ajutoriulu, ce Ni l'a datu la infientiarea Seminariului preatinsu; Ne grabimu a aduce la cunoscentia toturoru iubitoru nostri in Christosu Frati si Fii: cá Noi pre inceputulu anului scolasticu venitoriu vomu dispune deschiderea Seminariului nou infintiatu, si vomu ingrigi de dupa dís'a santei Scripture citate mai susu, cá tenerii studenti, cari voru fi primiti la acelu Institutu, se invetie cu tota diliginti'a posibila, si se fia induplecati spre fric'a Domnului, spre ordinea buna si disciplin'a salutaria receruta; cá asia tenerii, cari se voru cresce in acelu Seminaru, se devina cu tempu fi credintiosi Basericeii si supusi fideli Maiestatei Sale si Rege Apostolicu, barbati devotati natiunei, cetatieni ascultatori de legi, si iubitori de patri'a comuna, ce o avemu sub parintiesculu sceptru alu Majestatei Sale sacratissime.

La Seminariu deocamdata voru fi primiti 60 de tineri, cari au se fia studenti la gimnasiu, si se fia mai antaiu visitati de mediculu archidiecesanu cu respectu la sanetatea si intregitatea corpului.

Conditiuile primirei suntũ urmatorele:

1. Pentru unu teneru voru fi de a se platĩ cáte 10 fl. v. a. pe luna, si asia pe unu anu scolasticu intregu 100 fl. v. a., cari voru fi de ase platĩ anticipato in 2 rate celu multu in 4 rate ancipative.

2. Fie-care teneru are se aduca cu sene: a) 4 parchi de schimburi bune de pansa alba; b) 4 naframi de busunariu, si 2 la grumazi; c) 2 parchi de caltiuni buni, si 4 parchi de petiorete (fusecli) seau obdele; d) 2 parchi de cioreci (nadrage); e) 2 peptare si 2 rocuri, colorea acestora se fia suria; f) 1 palaria.

3. Vestmente de patu: a) unu strejacu (sacu pentru paie) la asternutulu de desuptu; b) 3 fecie albe de patu; c) 2 perine, si 4 fetie de perine pestritie; d) unu plaponu ori tiolu de a se inveli cu elu tenerulu peste nópte.

4. Fie-care teneru are mai incolo se-si aduca 3 stergarie si 2 peptine, unulu raru si altulu desu; apoi unu cutítu, furcutia si lingura de plafonu: potendu fi si 3 salviete de mésa; si in urma:

5. Fia-carele se-si aduca si perie de vestminte si de curatitu caltiunii.

Pentru sum'a de 100 floreni pre unu anu scolasticu teneriloru se va dá urmatori'a provisiune.

A. Locuintia in etagiulu Seminariului in sale mari sanetóse si luminóse;

B. Viptu intregu regulatu si anume:

1. dejunu cáte unu patrariu de litra de lapte, ori supa de chiminu;

2. prandiu 3 plese, adeca supa, carne cu sosu (cinsutura) si mancare grósa, éra in dominece si serbatori 4 plese;

3. cina 2 plese si anume: supa si mancare grósa cu puçina carne.

In dile de postu cu o pleasa mai puçinu la prandiu;

4 pâne de ajunsu de 3 ori pe dí;

C. Spalatulu intregu preste anu;

D. Luminatulu preste anu in tempulu recerutu;

E. Incalditulu in tempu de iérna.

F. Leacuri din apoteca pentru cei morbosi si vip-tulu prescisu de medicu.

Aceste suntũ emolumintele atatu spirituale catu si corporale, ce se voru dá teneriloru pentru sum'a de 100 fl. v. a. pe anulu scolasticu; cari tote cumpenindule, precum se cuvine, se va poté convinge fia-care, cá folosele, si anume: crescerea, instructiunea, si provisiunea, ce le voru capeté elevii in Seminariu, stáu in proportiune forte favoritoria facia cu spesele de 100 fl., ce se receru din partea Institutulu si suntũ de a-i-se solvi regulatu.

Dreptu acea se lasa Onoratoru Frati Protopopi, si prin densii Fratiloru Preoti, cá cuprinsulu acestui Cerculariu se-lu faca cunoscutu si poporeniloru sei, cá toti acei'a, cari voescu se-si deé fi sei la Seminariulu acestu nou pentru cresce, se grabésca a face pregatirile si aici insinuarile necesarie, spre a li se poté implini dorinti'a ce o voru fi avendu in acésta privintia.

Spre cari tóte oftandu-vi darulu Domnului, si dandu-vi binecuventarea nostra archiepiscopala amu remasu cu tota propensiunea parintiésca.

Blasiu in Curtile Castelulu nostru metropolitanu la 11 Juliu st. n. in serbatoarea Santiloru Apostoli Petru si Paulu, anulu Domnului una mia optu sute optu dieci si patru, alu Archiepiscopatulu nostru anulu XV-le,

binevointe

Ioanu Vancea m. p.

Archiepiscopu si Metropolitu de Alba-Julia.

Unde faptele graiescu — vorbele suntũ de prisosu!

Preabunulu Domnedieu se tiéna in deplina sanatate inca multi ani pre Preagratosulu si Ingrigitoriu Parente alu tenerimeii române gr.-cat. Dr. Ioanu Vancea cá se védia insu-si cu ochii proprii salutariale roduri ale ingrigírei s'ale parentiesci!!!

CUGETARI.

Art'a cea mai grea este de a vorbí si a taceá la timpu.

Cetirea de carti bune este hran'a sufletulu, precumu mâncarea este a corpulu.

In ori ce privesce finitulu.

Cine nu e rabdatoriu, nu poté fi intieleptu.

Cine nu scie se rabde nu scie se traiésca.

Cine despretiuesce puçinulu nu poté avea multu.

Proprietariu, Redactoru respundietoriu si Editoru: **Niculae Fekete Negrutiu.**

Imrimari'a „Aurora“ p. A. Todoranu in Gherla.